

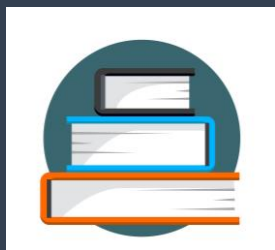
รายวิชา สังคมศึกษา

กระบวนการตรากฎหมาย
และลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน ครูสุราษฎร์ ธานา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จัดลำดับคําคำดีของกฎหมายไทยได้อย่างถูกต้อง
2. ร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายได้อย่างถูกต้อง
3. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายได้อย่างเหมาะสม

ทบทวนความรู้เดิม

ในคาบที่แล้วเราได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง

ทบทวนความรู้เดิม

ให้นักเรียนลองตอบครูอีกสักกรอบว่า

กฎหมายคืออะไร

ทบทวนความรู้เดิม

นักเรียนคิดว่ากฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
ที่กระทบต่อชีวิตประจำวันของเรา
อย่างไร

“กฎหมายมีมากมายหลากหลายประเภท หลายระดับ แต่กฎหมายระดับประเทศที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนมากที่สุด คือ พระราชบัญญัติ โดยเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ซึ่งในวันนี้เราจะมาเรียนรู้ ถึงขั้นตอนในการตรากฎหมายกันว่า จะมาเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ในสังคมนั้นจะต้องผ่านกระบวนการ หรือขั้นตอนใดบ้าง และกฎหมายต่าง ๆ ในประเทศเรานั้น กฎหมายแต่ละฉบับมีศักดิ์มากน้อยต่างกันอย่างไรบ้าง”

ใบความรู้

กระบวนการตรากฎหมาย

1. ลำดับขั้นหรือศักดิ์ของกฎหมายไทย

กฎหมายที่ตราขึ้นโดย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1. รัฐธรรมนูญ

2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

3. พระราชบัญญัติ

4. พระราชกำหนด

5. พระราชกฤษฎีกา

6. กฎกระทรวง

7. ประกาศคำสั่ง

กฎบัญญัติกฎหมายแม่บท

อนุบัญญัติกฎหมายลูก

กฎหมายที่ออกโดยสามัญชน

ลำดับฐานะหรือความสูงต่ำของกฎหมายที่มีความสำคัญสูงกว่าหรือต่ำกว่ากัน การจัดแบ่งลำดับชั้นของกฎหมายไทยสามารถจัดแบ่งลำดับชั้นออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญ

2. พระราชบัญญัติ

3. พระราชกำหนด

4. พระราชกฤษฎีกา

5. กฎกระทรวง

6. ข้อบังคับหรือข้อบัญญัติ

7. ประกาศคำสั่ง

1. **รัฐธรรมนูญ** เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายใดขัดแย้งไม่ได้
โดยจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่าง
สถาบันการเมือง สิทธิเสรีภาพของประชาชน

2. **พระราชบัญญัติ** ประมวลกฎหมาย เป็นกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น

3. **พระราชกำหนด** เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตาม
คำแนะนำของคณะรัฐมนตรีตามบท บัญญัติในรัฐธรรมนูญใช้ในกรณีจำเป็น
รีบด่วนหรือเรื่องที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ความปลอดภัย
ของประเทศ แต่ต้องเสนอต่อรัฐสภาโดยเร็ว

4. **พระราชกฤษฎีกา** เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดรายละเอียดตามพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้

5. **กฎกระทรวง** เป็นกฎหมายที่รัฐมนตรีตราขึ้นผ่านคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด

6. **ข้อบังคับหรือข้อบัญญัติ** เป็นกฎหมายขององค์กรปกครองท้องถิ่น
เช่น เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เป็นต้น

7. **ประกาศคำสั่ง** เป็นกฎหมายเฉพาะกิจ เช่น พระบรมราชโองการ
ประกาศคณะปฏิวัติ คำสั่งหน่วยงานราชการ เป็นต้น

ประโยชน์การจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

- การจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมายก็เพื่อประโยชน์ในการเริ่มต้นจัดทำร่างกฎหมายว่ากฎหมายประเภทนี้ระดับใดเป็นผู้จัดทำร่างเพื่อตราและประกาศใช้บังคับ
- ทำให้ผู้ใช้กฎหมายทราบลำดับชั้นของกฎหมายที่ใช้อยู่ว่าประเภทใดหรือฉบับใดมีศักดิ์และความสำคัญสูงกว่ากัน

ประโยชน์การจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

- สามารถพิจารณาตรากฎหมายฉบับใหม่เพื่อแก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิกฉบับเดิมได้ตามศักดิ์ของกฎหมาย รวมทั้งกรณีมีปัญหาในการวินิจฉัยและตีความกฎหมาย โดยยึดหลักว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ขณะนั้นต้องให้กฎหมายที่มีศักดิ์ระดับเดียวกันหรือสูงกว่ามาแก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิก จึงจะมีผลบังคับได้ตามกฎหมาย

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา 142 ได้บัญญัติว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้
ก็แต่โดย

- 1) คณะรัฐมนตรี
- 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน
- 3) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาล และประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ
- 4) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน โดยจะเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เฉพาะหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเท่านั้น

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร

กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น จะต้องเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาเป็น 3 วาระตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

วาระที่ 1 เป็นการพิจารณาหลักการทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติว่าสมควรจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

วาระที่ 2 เป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ
โดยคณะกรรมการธิการที่สภาตั้งหรือคณะกรรมการเต็มสภา
คณะกรรมการธิการที่สภาตั้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
โดยคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรจะให้คณะกรรมการสามัญ
หรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

วาระที่ 3 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ 3 นี้ จะไม่มี
การอภิปราย และให้ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกรณี
ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ให้ความเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัตินั้น
เป็นอันตกไป และในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมติให้ความเห็นชอบ
ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
นั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา

- พิจารณาเป็น 3 วาระเช่นเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวุฒิสภาลงมติในวาระที่ 3 เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีการแก้ไขให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว
- นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าถวายพระมหากษัตริย์ภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

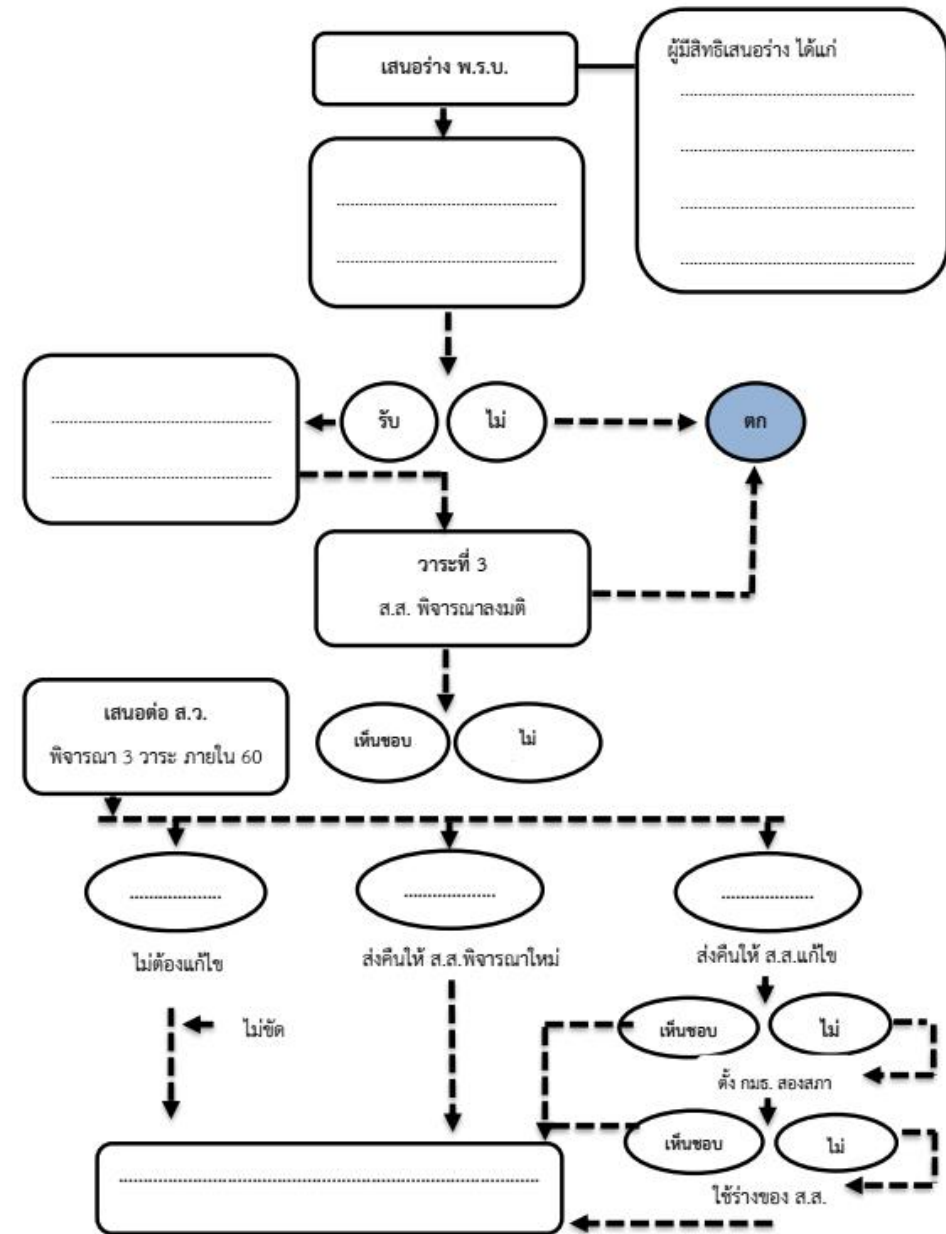
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา

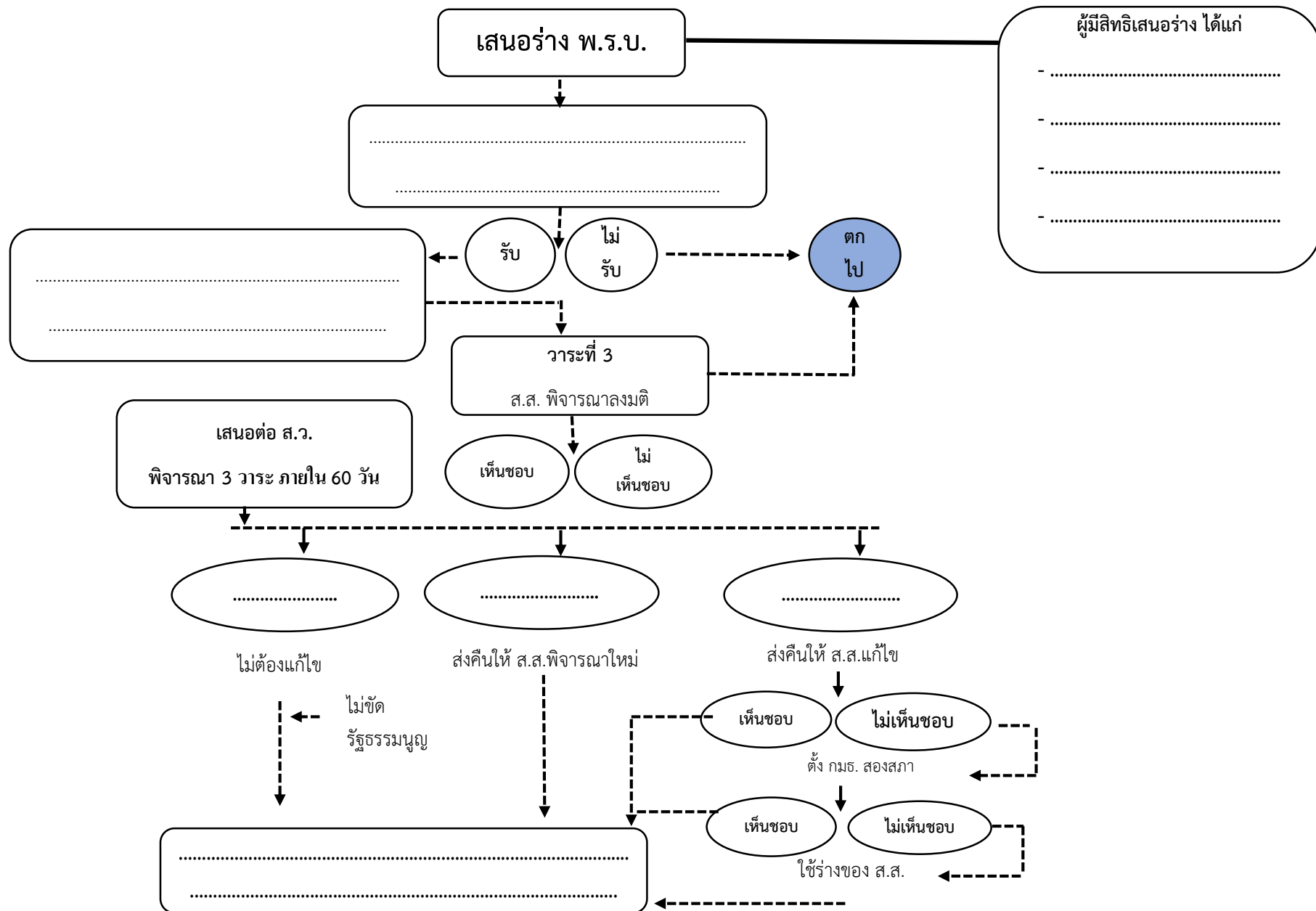
- เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ หรือหากมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร หรือหากไม่มีมติเห็นชอบก็จะกลับไปสู่การยับยั้งร่างพระราชบัญญัติและส่งคืนให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาแก้ไขใหม่

ใบงาน เรื่อง “กระบวนการตรากฎหมาย”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเติมคำตอบ
ในช่องว่างเกี่ยวกับขั้นตอนการร่าง
พระราชบัญญัติในรัฐสภาให้
ถูกต้อง

คำถามสรุป

เพราะเหตุใดกฎหมายแต่ละประเทศ
จึงต้องการจัดแบ่งเป็นลำดับศักดิ์

เพื่อให้เป็นแนวในการออกกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ที่ต่ำกว่าจะขัดหรือ
แย้งกับหลักการที่ปรากฏในการกฎหมายที่สูงกว่าไม่ได้

คำถามสรุป

กฎหมายที่มีการประกาศให้มีการบังคับใช้ในประเทศเรานั้น
โดยหลักการมีกระบวนการได้มาอย่างไรบ้าง

มีกระบวนการตรากฎหมายที่เป็นขั้นตอนและเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอร่างกฎหมายได้

คำถามสรุป

นักเรียนคิดว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการตรากฎหมายจะส่งผลอย่างไร

ได้กฎหมายที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติตาม อันจะนำมา
ซึ่งความสงบสุขในสังคม

